

1928

برنجی جلد

0534
Tehaht
T 12

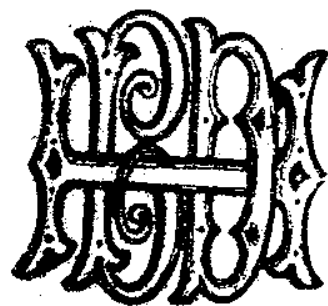
خان بیگسی مجموعہ

خان بیگسی درنکی عمومی مرکزی طرفندہ نشر اولونور

مدیری :

ضیاء الدینہ فخری

خلق بیگسی درنکی کاتب عمومی

آقرہ

1928

اصلاھلارنىڭ كىچىك ، بوتون تور كىيا شىرلرىنىڭ وقىبىلەرنىڭ ، كويلرىنىڭ فولقۇلورىنىڭ
تدقىقلىرى ئىچون ئى بىر نىمۇنە اولور . درىنكىڭ بو بويوك ومهم مىلىكىتى ئىشنى ياپىچىق قادار
تعضو و تشىكىلىنىڭ اكالىد نىجىيە قادار ، عرض ايتدىكىمىز نىمۇنە ئى حاضر لاقى خصوصىندە
ياقىن بىر زمان ئىچون الە ايدىلىسى قابل كوچوك بىر تىجىرىبە شىكىلى دىھا دوشونوئورز :
اىلىك واورتە مىكتىلر ك مىللىملىرى آراسىندە اىلىكىن بىر فىكىر بىرلىكى اىلە بىر بىر ئىش بولومى
كورۇنمىلى ، صوكرا بونىك تىحقىنە چالىشمايدىر . بو تىقيدىرە اىكى ، اوچ سىنەك تىدرىجى
و ذوقلى بىر چالىشمە ، مىللىملىرى ياشادىقلىرى مىطىك جانلى و جانسىز وارلىقى ، بو وارلىق
بوتون تىشرىخ و فىزىولوژىسىنى كوستىرەن اجتماعى بىر تدقىق خرىطەسى ياراتىچىقدىر . عىنى
زمانىدە خلق بىلىكىسى فىعالىتىلرىنى مىركىزدىن مىطە دوغرو كوتورەك اولان بوچىشىد
چالىشمە ، درىنكىڭ غايەسى ئىچون اك مىثب و وعدكار بىر پروگرام اولاجىقدىر .

ZIYAETTİN FAHRİ

	İKTİSADÎ TERBİYEMİZİN ESASI	
---	--	---

اقتصادى مىلىكىسى اىلە اقتصادى تىربىيەنىڭ مىناسىتە دائىرىسى

كىشى مىعادە بوتون جىمىتى ، ياشايان ماضىسى اىلە بىر بىر قاورايان خلق بىلىكىنىڭ
موضوعى غايەت واسعدىر و بىر بىر ئىدىن چوق فرقلى مىسلىلەرى ئىحتوا ايدىر . مىرھانكى بىر علم
شەبەسى كى مىستقل بىر ساھە ئى قوجاقلاماز . خلق بىلىكىسى اختصاصلىشىش بىر علم
دىكىدەر . دىھا زىادە خلقە عاىد مىختلف جنس حادىثەلرى طوپلايان بىر دىوشىرىجىيە ؛
اوت بىر تشبىيە اىلە ، اجتماعى علملەرە مالزىمە توزىع ايدىن بويوك و زىنكىن بىر مالزىمە
دەپوسىنە بىكزەر . خلق بىلىكىچىلرى دە بو مىعظم دەپونىك تىسلم ، تىصىف و توزىع
دأمورلرى صابىلىرلر .

مىلىكىتىك استىحصال و مىبادلە ساھەسىندە خلقك تىماماً مىلى دامغاسىنى طاشايان فىعالىتىلرى
و بوفىعالىتىلر ك تارىخى شىكىللىرىنى ، مىختلف مىنطقەلردە كى تىظاھىرلىرىنى تدقىق و مىطالە ايتىك
اىستەين بىر اقتصادجى ، بويىلە بىر مالزىمە دەپوسىنە شىدتلە مىحتاجدىر . خلقك اقتصادى فىعا
لىتىلرنىدە استاستىكىە داخلى اولمايان خصوصىتىلر واردىر . بونلر رىقلىلە كوستىرىلە مىزىلر .

تمامیله کیفی ماهیتده درلر : مثلا بر کویه کیدیورز ، اوراده اقتصادی فعالیتک شکلی و طرز جریانی ایله علاقه دار اولیورز. اُکینک برکتی ، حیوانلرک مقداری و سنهک آرپه نسبتی... إلخ کی معلومات نزی اقتصادی حیاتک شکلی حقنده آدام عقلی تنویر ایده مز . بزه داها باشقه معلومات لازمدر. بونک ایچون ده ، کولورله قونوشمالی یز ، هر کویلونک اونی ، کیلارینی ، اولوسنی کزوب کورملی یز .

بر کویلویه مسافر اولالم . کندیسيله قونوشالم . ییه جکنی ، ایچه جکنی ، کیه جکنی نه صورتله تدارک ایتدیکنی ، بغدادی نه صورتله استحصال ایله دیکنی و ناصل او کوتدیکنی ، اوطوردیغی اوی ، یاخود حیوانلرینک آخیرینی ناصل انشا ایتدیکنی ، مالزیه سنی نه رهدن آلدیغنی ، احتیاجلرینک تطمیننی ایچون بازارله مناسبی اولوب اولمادیغنی صورالم . آلا جغمز جوابلری تثیت ایده لم . فرض ایله یه لم که ، ییه جک ، ایچه جک ، کیه جک بوتون عائله افرادی طرفندن عائله نک مالی اولان حیوانلردن و اشیا دن تدارک اولنیور . بغدادی عائله تارلاسنده عائله افرادی طرفندن اکیلوب یچلیور و کویک دکرمنده بر مقدار بغدادی مقابلنده او کوتیلیور . او ویا آخیر ، عائله طرفندن عائله نک طوپراقلری داخلنده کی مالزیه ایله انشا اولونیور . بازارله اولان مناسبت طوز ویا دمر صاپان ... کی اشیا اشتراسته انحصار ایدیور .

کویلو عائله سنک معیشت شکلی کوسترن بوبرقاج بسیط واقعه ، بزه آنادولو کویلرنده بازارلرک دامارلری اولان یوللردن اوزاق محللرده چوق انتشار ایتش بولنان بر اقتصاد طرزینی خاطرلاتیر . بو طرز ، اقتصاد لسانده « طبیعی اقتصاد سیستمی » دیرلر . قرون وسطائی نظام اولان بو سیستمده بوتون فعالیتلرک غایه سی ، طبیعی احتیاجلرک تطمیننه معطوفدر . یعنی نه قدر استهلاک اولنیورسه او قدار استحصال ایدیلر . ابتدائی کویلونک بوشکلده کی اقتصادی فعالیت ، شهرلرده یاخود مبادله طرزینه کیرمش کویلرده بازار ایچون چالیشان اصناف و کویلونک یاشایش شکلنه بکزه مز . ایشته اقتصادی فعالیتلری بر بوندن ایران بواشکاله کیفی Qualitatif اشکال دیرز . اقتصادی خلق بیلکیسی ، بواشکالک اک اینجه تفرعانه قدار بوتون خصوصیتلرینی تثیت و جمع ایده ر . مثلا « طبیعی اقتصاد سیستمی » نده تورک کویلوسنک یاشایش طرزینی تدقیق ایتک ایسته یین بر اقتصادچی ؛ خلق بیلکیسی مالزیه ده پوسنه مراجعت ایدنجه ، کندینه لازم اولان وثائق تصنیف ایدلش برحاله بولور و اثرینی میدان کتیریر . مشخص وثیقه لر نه قدار چوق اولورسه بر تدقیق ده او قدار قوتلی اولور . بو کون روسیاده ، خلقک اقتصادی حیاتی حقنده یازیلان چوق

قیمتلی اثرلرده ، اقتصادی خلق بیلکسینک زنکین مالز مه سندن استفاده ایدلمکده و بو مالز مه یه اک شایان اعتماد و نائق نظریله باقیمقده در . [1]

اقتصادی حیاتک اشکالی حقنده معلومات طوبلامق ایچون برچوق اصولره مراجعت اولنور . آنکه تکرار ترتیب ایدیلیر . حلقه ملاقاتلر یاپیلیر . مملکتده موجود اقتصادی مسلكلرک خصوصیتلری اطرافلیجه تصویر ایدیلیر . خاطرهلر و تاریخی وثیقه لر طوبلانیر . درنک کتبخانه سنه آله مایان اثرلرک ، و نائقک بولندیغی یئرلر تثیت اولنور . مطبوعاتده اقتصادیات حقنده انتشار ایدن یازیلر بیریکدیریلیر ... الخ . درنکده تشکیل ایدیلن بر «اقتصادی خلق بیلکسیسی قومیسونی» کلن معلوماتی تصنیف و تنسیق ایدره . قابل استفاده بر حاله کتیریر . درنکمزده هنوز بویله بر قومیسون موجود دکلسده شهه سز ایلریده بو احتیاج حس ایدیله جک و یاپیلاجقدر . اقتصادی خلق بیلکسیسنه عائد مالز مه ، طبیعی اولدیغی کبی قالاماز . بونلر اقتصاد علمنک اصول و نظریه لر یایله ایضاح ایدیلیر . آنادولونک اقتصادی تربیه سی قوتلندیرمک ایچون اقتصادی شأیتک یقیندن تدقیق لزومی قارشوسنده ییلماز بر اراده و مقدس بر علم هیجانی ایله چالیشه جق بر اقتصاد قومیسونی ، بنجه ، درنکمزک فعالیت پروگرامنده اک مهم موقعی اشغال ایتلیدر . [2]

اقتصادی خلق بیلکسیسی ، اقتصادی مالز مه بی طوبلارکن ، خلقی تشکیل ایدن اجتماعی زمرهلرک احتیاجلرینی چوق یاقیندن کورهرک تثیت و قید ایتش اولور . شویله بر مثال آلام: بر خلق بیلکسیسی ، مملکتیمزک بعض منطقه لرده چوق منتشر اولان آل دو قوماجیانی حقنده معلومات طوبلامق ایستور . بومقصدله دو قوماجیلر آراسنده کزهرک تدقیقانه بولنیور . تدقیقات اثناسنده کورییورکه ، دو قوماجیلر اکثریتله خام مواد صامان ، یاخود سپارش ویرمن تجارلرک استثمارندن ، یاخودده آوروپا امتعه سنک رقابتندن مشتکیدرلر . سرمایه جهتندن فقیر اولانلر ، یامتوسط تجارک حسابنه چالیشان او عمله سی حاله کلمکده یاخودده آوروپانک رقابتی قارشیسنده افلاس ایدهرک سفالته یووارلانمقده درلر . دو قوماجیلر استثمار و سفالتدن قورتولمق ایچون سرمایه یه محتاجدرلر . فقط سرمایه اقراض ایدن

[1] درنکک اولجه نشر ایتدیگی «خلق بیلکسیسی طوبلایجیلرینه رهبر» ، بو خصوصده لازم کلن قادرولره و ماده لرله اشارت ایتکده در . اورایه باقیکز .

[2] درنکک بو پروگرامنه ، مملکتک اقتصادی فعالیتنی چویرمک ایله مکلف دولت تشکالیرینه ، دولت دائره لرینه وقت وقت راپورلر ، مخرهلر ویرمکی ده علاوه ایدرسنه ک ایشک بویوکلکی ، اهمیتی ده بارز و جالی اولور .

مراجعه جیلر ، یو کسک فائز طلب ایتمکده و بانه لرده اقتصادی واریقلری مستقر اولمایان بو نوع اجتماعی زمره لر قهردی آچامقده درلر .

خلق بیلکچینک تثبیت ابتدییکی بو معلومات ، بزه خلق آراسنده کی بر مسلکی زمره نك اقتصادی احتیاجلرینی کوسترر . طبیعی بو احتیاجلره قارشى منفعل قالیناماز . اقتصادی حیاتک شکلری حقنده یالکیز معلومات طوبلامق ، یعنی فکر تجسسی دویورمق کافی دکلدر . اقتصادی حیاتک احتیاجلرینی تأمین ایتک ایچون فعال برعلاقه کوسترمک ، علمی یوللر بولمق لازمدر . بو مهم وظیفه ایسه ، اقتصادجیلره ترتب ایدر . یوقاریکی مثالزده دوقوماجیلرک سرمایه به محتاج اولدقلرینی ، فقط سرمایه بولامدقلرینی کوردک . بو حال ، اونلرک مطلق صورتده سرمایه دن محرومیتلرینی افاده ایتمز . بو کی اصنافکده احتیاجلرینه جواب ویره جک مؤسسه لر واردر . بونلر کوچوک مستحصللره اوجوز قهردی تأمین ایدرلر . ای جنسندن و اوجوز خام ماده بولورلر . یاخود بو مستحصللرک ماللرینی ساتارلر . قهردی اشترای ، ساتیش قوئوپراتیفی نامی طاشیان بو مختلف مؤسسه لر ، بو کی مستحصللرک احتیاجلرینی تطمین ایدن و متوسطلرک استثمارینی ، خارجک رقابتی قیران الکابی مجادله واسطه لریدر . ایشته بر اقتصادجی ، اقتصادی خلق بیلکیسی واسطه سیله اده ایتدیکی معلوماته استناداً خلقک اقتصادی احتیاجلرینک تطمین ایچون بو کی تدبیرلر کوسترر ، علمی یوللر بولور . بو اعتبارله ، اقتصادی خلقی بیلکیسنک عملی برقیتمیده واردر . یعنی اقتصادی خلق بیلکیسی ، خلقک احتیاجلرینی ، اقتصادجی به کوستره رک اونک بونلره تدبیرلر بولماسنی تأمین ایتش اولور .

شوجالده اقتصادی خلق بیلکیسی ، مملکتک مختلف اجتماعی صنفلرینک محتاج اولدیغی اقتصادی تربیه لره یول کوستره جکدر . « مؤر اولی ایچونه بیلیمک لازمدر » دستورینک ، بدیهیلکنی اک چوق بونقطه اثبات ایدر . یشیل ماصه لر باشنده ویریلن مجرد قرارلر یرینه کتله نك محیطندن اده ایدیلن خلق بیلکیلرینه مستند مشخص وشفاف ویره جکی مؤمن قرارلره محتاجز . بو احتیاججری ، خلق بیلکیسی درنکنک اقتصادی خلق بیلکیسنه اهمیت ویرن اعضالری تطمین ایده جکدر . هر درنکچینک طبیعی فعالیت مرکزی کوی وقصه محیطیدر . بن بوفعالیتک ؛ خلقک مساوی یاشامه سی و اقتصادی چالیشمه سی محورلری اوزرنده دوغمنی ایسته یورم : درنک ، اگر خلق بیلکیسنندن مجرد بر علم تجسسی تطمین ایتمکدن زیاده حیاته تأثیر یایمق ، حیاتی کوزهلشدیرمک وایلشدیرمک غایه سی

قصد ايدىورسه ، عضولرينك نظرلارنى خلق اقتصادياتنه چكىلى ، بدىي ، اخلاقى ، معنوى ... هرانكشافك قوتلى بر اقتصادى بنيه اوزرينه قورولاجىنى دوشوندىورتىلى ، بودوشونجه ايله اونلرى « خلق دىغرو » سوق ايتلىدر .

İSMAİL HUSREV

TÜRKÜLER VE MUSİKİMİZ

ایکی آنادولو نورکوسی و بدیعی نریبه وار دوشوندىورتىلى

آنادولونك نه «طبیعت» نى ، نه ده «جمعیت» نى بىلیورز . طاعنى ، طاشنى ، صویى ، اقلیمنى تدقیق ایتدیكمز كى اونلرك آراسنده یاشایان خلقك روحنه ده یاقلاشامىز . بو حالك ، مشروع سببلرى یوق ده کیلدر . غربك اوچ دورت عصر اول ایچندن چیقدیغى ، چیقمغه موفق اولدیغى قرون وسطى چوقورنده بز مع الاسف قالمش بولنیوردق . سىلىكىنوب صیریلالی هنوز آز اولدی . بو آز زمان ظرفنده اطرافىزه اولدقچه باقه بیلدك ، مملكتتمزك ماده و طبیعتنه نظرلریمىزى چویردك ، روحنه و اجتماعى هواسنه یاقلاشمق ایستیورز . سقاریاده دوغان ظفر کونشندن صوكر اطرافىزى كیتدكجه آیدین کورمكده ، ایچنده یاشادیغمىزدیارك حیاتی بنمسه مك ، مهمسه مك صورتیله اوزرمرز دوشن اجتماعى وظیفه یی یا بمقده یز .

*
**

بو برقچ سوز ، آنادولونك ادبى و بدیعی خلق بىلىكىسى ساحه سنك ساده ، بسیط ، بونكه برابر مهم و زنكىن مالزمه سنى تشكىل ایدن « آنادولو توركولرى » نى بىلىمك و تدقیق ایتك لزومنى كوسترمك ایچون بر مقدمه در . ابتدائى جمعیتلرك كندیلرینه مخصوص ابتدائى مؤسسەلرى واردر . جمعیت نه ایسه ، اونك مولودى اولان مؤسسەلر ، اثرلرده عینى در . صوكرادن وقوعه كلن اجتماعى ترقیلر و تكامللر ، او مؤسسە یی و اثرى ده برلكده

[1] بو فکرى كنىشله تهرك اجتماعيات علمنك بوتون شعبه لرینه تشمیل ایتك ، عمومیتله خلق بىلىكلىرىنك اجتماعياتنه ياپه جنى وثیقه و مالزمه یاردیمى دوشونمك دها طوغرو اولاجقدر . عكسى تقدیرده مملكتتمزده « اجتماعيات بحثلى » نك ایچنده بولندیغى بوش معاقله و وسطائى نظریاتھیلک اسكى وضعیتنى محافظه ایدمك ، خلق و مملكت بىلىكلىرىنه مستند حقیقى اجتماعيات دوشونمجه سى كندیسنى كوسترمه یه جکدر .